

Dosarul nr.2r-547/23
2-21069904-01-2r-30112023

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Central (Victoria Robu)
Instanța de Apel: Curtea de Apel Bălți (Stela Procopciuc, Elena Grumeza, Natalia Chircu)

DECIZIE

21 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând cererea de recurs depusă de Godorogea Ion,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Godorogea Ion privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității aferente,

împotriva încheierii din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a restituit cererea de apel depusă de Godorogea Ion împotriva hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Central

c o n s t a t ă :

La 11 mai 2021, Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a înaintat în instanță de judecată cerere împotriva lui Godorogea Ion privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020 în sumă de 4056 lei și a penalității pentru neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 0,1 % din suma datorare pentru fiecare zi de întârziere, care la momentul depunerii cererii constituie suma de 1111,34 lei.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, potrivit informației plasate pe site-ul oficial al Serviciului Fiscal de Stat, Godorogea Ion este fondatorul Gospodăriei Țărănești „Godorogea I.I.”, care are statut activ și conform Legii cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr. 1593-XV din 26.12.2002, se atribuie la categoria persoanelor care sunt obligate să se asigure în mod individual. Conform art. 3 al Legii 1593-XV din 26.12.2002, plătitor al primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală - persoană fizică sau juridică, inclusiv autoritate a administrației publice centrale sau locale, care are obligativitatea de a achita primele de asigurare în modul stabilit de prezenta lege. Iar, potrivit art. 4 alin. (2) al Legii nr. 1593-XV din 26.12.2002, categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, se stabilesc în anexa nr. 2 pct. 1) care prevede că, fondatorii de întreprinderi individuale se încadrează în categoria de plătitori care au obligația de a achita în mod individual prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă. Astfel, în conformitate cu alin. (1), art. 22 din Legea nr. 1593-XV din

26.12.2002, persoanele fizice incluse la începutul anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în termen de până la data de 31 martie a anului de gestiune.

Conform prevederilor art. 14 alin.(1) al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.1992, întreprinderea individuală este întreprinderea care aparține cetățeanului, cu drept de proprietate privată, sau membrilor familiei acestuia, cu drept de proprietate comună. Patrimoniul întreprinderii individuale se formează pe baza bunurilor cetățeanului (familie) și altor surse care nu sunt interzise de legislație. În agricultură există un singur tip de întreprindere individuală - gospodăria țărănească (de fermier).

Potrivit prevederilor art. 2 alin. (3) al Legii privind gospodăriile țărănești (de fermier) nr.1353 din 03.11.2000, Gospodăria țărănească este o întreprindere individuală, bazată pe proprietate privată asupra terenurilor agricole (denumite în continuare terenuri) și asupra altor bunuri, pe munca personală a membrilor unei familii (membri ai gospodăriei țărănești) având ca scop obținerea de produse agricole, prelucrarea lor primară, comercializarea cu preponderență a propriei producții agricole. Astfel, conform Legii date numai gospodăriile țărănești pot desfășura activitate individuală de întreprinzător în agricultură.

Conform art. 4 alin (2) al Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2020 nr. 174 din 19.12.2019, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală a fost stabilită în mărime de 4056 lei, care urma să fie achitată până la data de 31 martie a anului de gestiune, termen stabilit la alin. (1) art. 22 a Legii cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr. 1593-XV din 26.12.2002.

Reclamanta a reținut că, potrivit datelor din sistemul informațional automatizat „Asigurarea Obligatorie de Asistență Medicală”, sistem înregistrat cu nr. de înregistrare xxxxx din data de 20.08.2013 în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova, s-a constatat că Godorogea Ion nu și-a onorat obligațiunea prevăzută de legislație de a achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020 în termenul legal stabilit. Regimul juridic al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal este reglementat de lit. k), pct. 11 din Statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.156 din 11.02.2002, cu modificările și completările ulterioare.

Totodată, potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) al Legii nr. 1593 din 26.12.2002, neachitarea în termen a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală atrage după sine calcularea unei penalități în mărime de 0,1 % din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere Conform art. 17 alin.(4) al Legii nr. 1593 din 26.12.2002, termenul de prescripție extinctivă pentru stingerea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, a penalităților aferente acestora și pentru anularea sumelor plătite în plus înregistrate este de 3 ani. În temeiul art. 166, lit. h) din Codul de procedură civilă, la 15 iulie 2020, Agenția a remis în adresa părții pârâte notificarea cu nr. 06-25-70 sub formă de scrisoare recomandată cu aviz de recepție întru soluționarea cazului pe cale amiabilă și a perfectării documentelor în vederea respectării legislației din domeniul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Primind notificarea, la data stabilită, debitorul nu s-a prezentat, fapt ce a servit motiv de adresare în instanța de judecată.

Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a susținut că, Godorogea Ion înregistrează următoarele datorii față de fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală: anul 2020 – suma de xxxxxx lei cu titlu de primă de asigurare obligatorie de și suma de xxxxxxxx (xxxxxxxxx lei/zi perioada de 01.04.2020 - 31.12.2020 (274) zile xxxxxxx) lei cu titlu de penalitate calculată după scadența perioadei de achitare a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală, începând cu data de 01.04.2020 până la data de 31.12.2020, în total suma 5167,34 lei.

Prin hotărârea din 20 octombrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, s-a admis integral acțiunea înaintată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

S-a încasat de la Godorogea Ion în beneficiul Agenției Teritoriale Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină prima de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2020 în mărime de 4056 lei și penalitatea în mărime de 1111,34 lei, în total suma de 5167,34 lei.

S-a încasat de la Godorogea Ion în beneficiul statului cheltuielile de judecată ce constituie taxa de stat de plata căreia reclamantul a fost scutit la depunerea cererii de chemare în judecată, în mărime de 270 lei.

La 04 august 2023, Godorogea Ion a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, prin care a solicitat repunerea în termenul de atac, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii civile.

Prin încheierea din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a respins cererea de repunere în termen a apelului declarat de Godorogea Ion.

S-a restituit cererea de apel înaintată de Godorogea Ion împotriva hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Godorogea Ion privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității aferente.

S-a remis în adresa apelantului Godorogea Ion, cererea de apel.

La 13 noiembrie 2023, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal, Godorogea Ion a declarat recurs împotriva încheierii din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs și casarea încheierii contestate cu restituirea spre rejudecare problema soluționată prin încheierea recurată.

În motivarea recursului s-a invocat că încheierea contestată este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de recurs constată că potrivit materialelor cauzei copia încheierii din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți a fost expediată în adresa recurentului la 23 octombrie 2023 și recepționată de către recurent la 31 octombrie 2023, drept dovadă servind semnătura aplicată pe avizul de recepție (f.d. 44, 45).

Recursul declarat la 13 noiembrie 2023, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal, este în termen.

La 30 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia recursului, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d. 52). Însă până în prezent intimatul nu și-a valorificat acest drept.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Articolul art. 110 din Codul de procedură civilă, prevede că, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În conformitate cu art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele cauzei rezultă că, la 04 august 2023, Godorogea Ion a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, prin care a solicitat repunerea în termenul de atac, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Prin încheierea din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a respins cererea de repunere în termen a apelului declarat de Godorogea Ion; s-a restituit cererea de apel înaintată de Godorogea Ion împotriva hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Godorogea Ion privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității aferente; s-a remis în adresa apelantului Godorogea Ion cererea de apel.

Completul de judecată reiterează că cererea de apel a fost restituită în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă.

Potrivit art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

La caz, este de menționat că în cererea de apel depusă împotriva hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, de către Godorogea Ion s-a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului în temeiul art. 116 din Codul de procedură civilă, invocându-se ca temei faptul că, despre hotărârea primei instanțe a aflat doar la 18 iulie 2023 de la executorul judecătoresc Vultureanu Lilia, când a primit prin intermediul oficiului poștal, încheierea din 06 iulie 2023 privind intentarea procedurii de executare.

În conformitate cu art. 362 alin. (3) din Codul de procedură civilă, repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură

pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

La caz, Completul de judecată notează ca fiind justă aprecierea instanței de apel prin care a constatat că apelantul nu a adus în față instanței motive plauzibile care ar genera repunerea apelului în termen și anume că ar fi cunoscut despre hotărârea din 20 octombrie 2021 a Judecătorei Drochia, sediul Central, la 18 iulie 2023.

Astfel, Completul de judecată reține ca fiind întemeiate și concluziile instanței de apel ce țin de faptul că Godorogea Ion nu și-a valorificat dreptul de a contesta hotărârea primei instanțe în ordine de apel în interiorul termenului de atac, deoarece argumentele expuse în susținerea cererii de repunere în termen a apelului sunt nejustificate.

La caz, Completul de judecată reiterează ca fiind corectă concluzia instanței de apel prin care a dat o apreciere critică afirmației apelantului precum că acesta nu ar fi cunoscut despre prezenta acțiune până la data de 18 iulie 2023, or, la materialele cauzei sunt prezente avizele de recepție nr. xxxxxxxxxxxx (f.d.21) și nr. xxxxxxxxxxxx (f.d.24), prin care se confirmă că la 01 iunie 2021 apelantului i s-a comunicat încheierea din 17 mai 2021 a Judecătorei Drochia, sediul Central și copia cererii de chemare în judecată, iar la 28 octombrie 2021 i s-a comunicat copia dispozitivului hotărârii.

În conformitate cu art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

În raport cu cele menționate, Completul de judecată este de acord cu ipoteza instanței de apel precum că nu poate fi imputat aspectul ce ține de necunoașterea hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătorei Drochia, sediul Central, sau despre cunoașterea ei la o altă dată menționată de către Godorogea Ion - 18 iulie 2023, în condițiile când de către prima instanță a fost respectat dreptul lui Godorogea Ion de acces la justiție ținând cont de prevederile legale ce reglementează asigurarea comunicării actelor procedurale, or, corespondența a fost expediată lui Godorogea Ion de către instanța de judecată la adresa de domiciliu al acestuia, iar careva probe contrare că adresa nu i-ar aparține nu au fost prezentate.

Deci, Completul de judecată apreciază ca fiind declarativă poziția recurentului precum că, nu ar fi recepționat avizele din 28 octombrie 2021 și 01 iunie 2021, odată ce la dosar nu există confirmarea a acestui argument printr-un probatoriu suficient.

Ca urmare, este corectă concluzia instanței de apel privind respingerea cererii de repunere în termen a apelului, or Godorogea Ion cu certitudine a cunoscut despre existența hotărârii primei instanțe și avea posibilitate de a exercita calea de atac în termenul stabilit de Lege, fapt însă ignorat de către acesta.

Sub aspectul dat, Completul de judecată subliniază că, termenul de apel este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea lui atrage după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

La caz, este de notat că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza Ponomaryov vs Ucraina (03 aprilie 2008), Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Curtea a admis că revine în primul rând instanțelor interne să decidă asupra repunerii în termen de introducere a căii ordinare de atac, dar ele nu se bucură de o marjă de apreciere nelimitată. Instanțele sunt obligate să indice motivele pentru care au acceptat repunerea în termen. Un asemenea motiv ar putea fi, spre exemplu, necomunicarea hotărârii luate în proces de către autoritățile competente ale statului. Chiar și în aceste cazuri, indică Curtea că, posibilitatea repunerii în termen nu ar fi nelimitată, dată fiind obligația părților de a se interesa, la intervale rezonabile, de stadiul procesului de care ele au cunoștință. În toate cazuri, instanțele interne ar trebui să verifice dacă motivele de repunere în termen ar putea justifica o ingerință în principiul autorității de lucru judecat.

Astfel, Completul de judecată relevă că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea contestată și anume respingerea cererii de repunere în termen și restituirea cererii de apel ca fiind depusă în afara termenului legal, este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, având în vedere și obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

În contextul dat, Completul de judecată conchide că argumentele invocate de Godorogea Ion în cererea de recurs constituie o ignorare a acestuia de a-și respecta drepturile și obligațiile procedurale, rezultând din prevederile art. 56 alin.(3) și art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Iar, recurentul nu a dat dovadă de diligență și bună credință în realizarea drepturilor sale, ca ulterior să invoce încălcarea acestora, în condițiile când personal nu și-a realizat drepturile procedurale garantate de legislația în vigoare.

Din considerentele enunțate și pornind de la faptul că încheierea privind respingerea cererii de repunere în termenul de declarare a apelului și restituirea cererii de apel depusă de Godorogea Ion împotriva hotărârii din 20 octombrie 2021 a Judecătorei Drochia, sediul Central, în afara termenului legal, este întemeiată și adoptată cu respectarea cadrului legal, iar argumentele invocate de către partea recurentă nu sunt justificate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin.(2), art. 427 lit. a), art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Godorogea Ion.

Se menține încheierea din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva lui Godorogea Ion privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității aferente.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă